



HOTĂRÎRE
privind aprobarea Strategiei pentru tineret

nr. 1541 din 22.12.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.6-12/37 din 01.01.2004

* * *

Abrogat: 31.10.2012

[Hotărîrea Guvernului nr.796 din 25.10.2012](#)

În scopul promovării politicii de stat în domeniul tineretului, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia pentru tineret (se anexează).
2. Ministerele, departamentele, autoritățile administrației publice locale, în comun cu structurile neguvernamentale, vor întreprinde măsurile necesare pentru implementarea prevederilor sus-numitei strategii.

PRIM-MINISTRU

Vasile TARLEV

Contrasemnată:

Viceprim-ministru

Valerian Cristea

Ministrul finanțelor

Zinaida Grecianii

Ministrul justiției

Vasile Dolghieru

Chișinău, 22 decembrie 2003.

Nr.1541.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.1541 din 22 decembrie 2003

STRATEGIA PENTRU TINERET

ARGUMENTARE

Populația Moldovei, și tinerii în special, trebuie să aibă acces la formarea deprinderilor de bază cum este capacitatea de a învăța și de a rezolva probleme, de a-și dezvolta aptitudini științifice, culturale și tehnice, de a utiliza tehnologiile informaționale, de a vorbi limbi străine, de a-și dezvolta spiritul inițiativei și antreprenoriatului și de a fi cetățeni activi, liberi și responsabili.

În cazul Moldovei, o țară cu puține resurse naturale, investițiile în resursele umane reprezintă strategia-cheie. Constituind un sfert din populația țării, tinerii sînt resursa ei cea mai valoroasă. Pornind de la acest fapt, Strategia pentru tineret trasează domenii concrete pentru investiții ce vor produce efecte tangibile. O investiție anuală de cel puțin un dolar SUA pentru fiecare tînar va garanta rezultate înalte prin reducerea datoriilor viitoare față de societate. Aceste măsuri, odată implementate, vor diminua costurile, riscurile și oportunitățile de dezvoltare eşuate din cauza:

- resurselor umane necalificate;

- degradării stării de sănătate și perpetuării comportamentelor riscante în cadrul unor grupuri sociale largi;

- exodului intelectual, migrației ilicite și traficului cu ființe umane;
- promovării unei politici neadecvate.

O politică judicioasă în domeniul tineretului ar fi în avantajul întregii societăți.

Sectorul privat este beneficiarul principal. Acesta va putea profita de o forță de muncă mai activă, mai sigură pe puterile proprii, mai calificată și mai bine pregătită. Se vor deschide noi oportunități de dezvoltare economică și socială.

Strategia pentru tineret se bazează pe angajamentul de a considera tinerii o resursă primordială a societății și de a le oferi șanse ca ei să poată deveni cetățeni liberi, activi și responsabili. Strategia stabilește o abordare intersectorială integrată, adresată tinerilor, împreună cu tinerii și pornind de la necesitățile tinerilor. Obiectivul strategiei este îmbunătățirea condițiilor de trai și creșterea gradului de participare a tinerilor, cuprinzând întreg spectrul de aspecte sociale, culturale și politice care îi influențează. Tinerii reprezintă miezul acestei strategii nu doar în calitate de beneficiari, dar și ca participanți activi, care contribuie la acest proces dinamic.

În contextul Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei, scopul Strategiei pentru tineret este de a contura un spectru larg de activități guvernamentale adresate tinerilor, stabilind în același timp pentru anii apropiați următoarele priorități specifice sectorului de tineret:

- facilitarea accesului tinerilor la servicii și informație pentru a se crea un mediu favorabil dezvoltării lor;
- sporirea gradului de participare a tinerilor la viața societății;
- crearea locurilor de muncă pentru tineri;
- consolidarea capacității umane și instituționale din sectorul tineretului și sporirea gradului de cunoaștere a persoanelor tinere.

Problemele de sănătate, educație, protecție socială și angajare în muncă, ce afectează viețile tinerilor, sînt abordate în mod special în strategiile sectoriale specifice ale Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei.

I. INTRODUCERE

Transformările sociale produse în Moldova în anii 1990 au deschis numeroase șanse, în special pentru tineri, care, în virtutea vârstei și potențialului lor creativ, au posibilitatea de a beneficia din plin de noile oportunități ale democrației pluraliste, economiei liberalizate și ale unei societăți ce se integrează în Europa și este deschisă lumii. Strategia pentru tineret le va permite tinerilor să-și realizeze integral acest potențial, să contribuie în mod activ la dezvoltarea societății în întregime și să-și dirijeze cu succes propriile vieți. Acest lucru este cu atât mai important cu cît tinerii reprezintă cea mai mare categorie de vîrstă în societatea noastră. Persoanele cu vîrste între 15 și 29 de ani constituie aproximativ un sfert din populația țării. Acest fapt îi acordă Moldovei statutul de cea mai tînără țară din Europa, ceea ce implică mari responsabilități pentru a îndreptăți așteptările tinerilor.

Ne confruntăm în prezent cu o situație socială și economică dificilă, care afectează o bună parte a populației. Avem mulți oameni săraci, marginalizați din cauza șomajului, insecurității economice și sociale și de creșterea criminalității, aceștia cuprinzînd toate categoriile de vîrstă.

Tinerii, însă, suferă cel mai mult. Ei trec de la adolescență la maturitate, de la educație și instruire la viața profesională, de la starea de membru dependent al familiei la cea de membru independent al societății și de cetățean. În orice societate, aceste treceri sînt însoțite de multe dificultăți și riscuri. Tinerii se dezvoltă și își caută locul în viață. De aceea ei reprezintă una din categoriile cele mai sensibile în fața schimbărilor politice, economice și sociale. Astfel, transformarea societății noastre are un efect deosebit de dur asupra tinerilor. Ei se confruntă cu dificultatea de a-și dirija trecerea la maturitate, țara fiind și ea în transformare concomitentă. Această situație particulară îi face pe tinerii din Moldova mai vulnerabili și susceptibili la mult mai multe riscuri decît cei din alte țări europene. Vulnerabilitatea lor este cauzată și de faptul că nivelul și calitatea serviciilor publice în domeniile sănătății, educației, instruirii și culturii a scăzut în ultimii ani.

Deși toți tinerii se confruntă cu aceleași dificultăți, ei nu reprezintă un grup omogen. Nici problemele tinerilor de astăzi nu sînt aceleași ca ale părinților lor. Lumea contemporană le cere să-și îmbunătățească continuu educația și instruirea pentru a putea concura pe piața muncii, a cunoaște tehnologiile informaționale și de comunicație, a face față riscurilor de sănătate cum este HIV/SIDA, a face alegeri informate privind mai multe aspecte ale vieții lor la o vîrstă timpurie, apărîndu-și concomitent autonomia personală pe care o prețuiesc mult. Datorită transformărilor democratice din țara noastră, tinerii exprimă un spectru larg de opinii și valori. Fiecare dintre ei are probleme și necesități foarte specifice. Totuși, indiferent de locul de reședință, ei par să împărtășească multe griji și preocupări comune, printre care:

- accesul la informație;
- rata înaltă a șomajului;
- accesul la serviciile de sănătate și problema bolilor cu transmitere sexuală;
- prețurile în creștere și lipsa unui venit adecvat;
- nivelul în creștere al criminalității în societate în ansamblu și printre semenii lor;
- incertitudinea generală privind viitorul.

Este un fapt trist că majoritatea tinerilor au o viziune sumbră asupra viitorului. Fiecare al patrulea tînr susține că nu știe ce îi va aduce viitorul, fiecare al zecelea mărturisește că trăiește doar pentru ziua de azi, un sfert din ei nu crede că viitorul va fi mai bun, aproape 15% consideră că viitorul va fi mai deprimant decît prezentul și doar circa o treime din tinerii Moldovei speră că viitorul le va aduce o viață mai bună decît cea de acum. Tinerii par să-și fi pierdut speranța într-o viață prosperă. De aceea, nu este suficient să le spui că ei sînt viitorul. După cum ne arată cifrele, tinerii doresc să fie plasați (imediat, și nu într-un viitor nedefinit) în centrul atenției statului, autorităților din educație și lumii de afaceri. Fiecare om este tînr doar o dată și el trebuie susținut astăzi în realizarea șanselor sale.

Astfel, toate aceste probleme, identificate de tinerii înșiși, cer o atenție imediată și o reacție adecvată. Guvernul este de părere că multe din aceste probleme au fost condiționate de niște goluri considerabile în modul în care obișnuiam să elaborăm și să implementăm politicile adresate tinerilor. Pentru a rezolva aceste probleme, autoritățile trebuie:

- să elaboreze strategii naționale pe termen mediu și lung, care să abordeze problemele și cerințele actuale ale tineretului;
- să asigure tinerilor accesul la serviciile publice de înaltă calitate, cum sînt educația, instruirea, programele extrașcolare, sănătatea, informația de orice altă natură, consilierea etc., pe tot teritoriul țării;
- să angajeze resurse umane, administrative și financiare suficiente pentru aceste servicii și pentru programele și politicile specifice de tineret;
- să creeze mecanisme pentru monitorizarea, analiza și descrierea situației tinerilor în baza unor cercetări efectuate prin intermediul structurilor și instituțiilor specializate.

Scopul strategiei este de a soluționa problemele cu care se confruntă tinerii din Moldova în ziua de azi. Această strategie le va permite tinerilor să se implice plener în activități în folosul societății, îi va pregăti pentru viitor. În ciuda dificultăților, tinerii reprezintă o resursă pentru prezentul și viitorul țării. Pentru ca Moldova să prospere, urmează să fie mobilizate aceste resurse. Astfel, statul califică drept o investiție orice fel de susținere acordată tinerilor.

O societate care nu este în stare să-și trateze tinerii ca pe o resursă nu va avea multe șanse de a concura în cadrul economiei globale. Acesta este motivul pentru care plasăm această resursă unică, tinerii, în centrul atenției.

Strategia pentru tineret face parte din Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei. Conștienți de importanța rolului tinerilor în destinul țării, Guvernul consideră elaborarea și implementarea Strategiei pentru tineret drept o prioritate a politicilor de stat. Responsabilitatea pentru realizarea ei revine Departamentului Tineret și Sport, care va antrena toate instituțiile ce lucrează cu tinerii.

În baza [Legii cu privire la tineret nr.279-XIV din 11 februarie 1999](#), Strategia pentru tineret este adresată **tuturor tinerilor** cu vîrste între de 16 și 30 de ani, care locuiesc în Moldova. La implementarea Strategiei se va acorda o atenție deosebită tinerilor cu necesități speciale și oportunități limitate, precum și tinerilor din zonele rurale, din familii sărace sau monoparentale, tinerilor vagabonzi sau

instituționalizați, tinerilor aflați în conflict cu legea și celor cu dizabilități. În același timp, Strategia se adresează tinerelor familii (familiilor în care nici unul dintre soți nu au atins vârsta de 30 de ani, familiilor formate dintr-un singur părinte de până la 30 ani și copil (copii)), dar și părinților în general și persoanelor care lucrează cu tinerii (lucrători de tineret, profesori, educatori, psihologi, animatori, lideri de tineret, asistenți sociali etc.). De asemenea, unele acțiuni pot fi direcționate spre persoane mai tinere, dat fiind faptul că adolescenților le sînt proprii multe caracteristici comune cu persoanele tinere și că ei se confruntă cu aproximativ aceleași probleme.

În procesul elaborării Strategiei și a planului de acțiuni pentru implementarea ei au fost utilizate noțiuni și termeni specifici politicilor de tineret:

Tineret, tineri – persoane care, ca vîrstă, se află între copilărie și maturitate, persoane de 16-30 de ani.

Familie tînăra – cuplu format prin căsătorie, în care nici unul dintre soți nu a atins vîrsta de 30 de ani; familie formată dintr-un singur părinte de pînă la 30 de ani și copil (copii).

Politica de stat în domeniul tineretului – sistem de măsuri menite să asigure condiții și garanții social-economice, politico-juridice și organizatorice pentru formarea socială a unei personalități multilateral dezvoltate.

Legislația privind tineretul – totalitatea normelor care permit implicarea tinerilor și ONG-urilor de tineret în procesul de luare a deciziilor și care creează un cadru legislativ favorabil lucrului eficient al administrației publice în domeniul tineretului.

Serviciu social pentru tineri – instituție specializată prestatoare de servicii informaționale, de consultanță și de asistență socială pentru tineri.

Instituție de lucru cu tineretul – organizație care desfășoară activități cu și pentru tineri.

Asociație de tineret – organizație obștească, formată din persoane de 16-30 de ani, care are drept obiectiv activități în domeniul educației și dezvoltării tinerei generații și al soluționării problemelor cu care se confruntă ea.

Educație formală – educație "oficială", care include școlile, liceele, colegiile, universitățile.

Sistem de educație formală – un sistem structurat cronologic și ierarhic, pornind de la grădiniță, școală primară, gimnaziu și liceu și pînă la instituțiile de învățămînt superior; totalitatea instituțiilor în care procesele educaționale sînt pregătite, organizate, implementate, planificate metodologic și evaluate.

Educație non-formală – educația prin intermediul organizațiilor de tineret, cluburilor, grupurilor comunitare și altor foruri de întrunire a tinerilor, unde aceștia au posibilitatea să capete anumite abilități lucrînd voluntar ca parte componentă a unui grup.

Educație informală – procesul de învățare pe parcursul timpului petrecut în familie, cu prietenii, citind o carte sau ziar, privind televizorul sau plimbîndu-se pe stradă; activități educaționale spontane, realizate în afara sistemului educațional formal, adaptate la necesitățile și interesele beneficiarilor în scopul însușirii unei serii de abilități de viață, de cunoștințe specifice și studierii valorilor și obiectivelor societăților democratice și civile.

Educație pentru cetățenia democratică – un complex de metode și procedee educaționale ce oferă cunoștințe și contribuie la formarea cetățenilor activi și responsabili.

Educație pentru formarea deprinderilor de viață – un complex de metode și procedee educaționale ce oferă cunoștințe care previn riscurile, atitudini care cultivă respectul pentru diferențe și deprinderi care protejează de pericole.

Deprinderi de viață – abilități de comportament de adaptare și pozitiv, care permite indivizilor să se confrunte cu cerințele și provocările vieții cotidiene; un grup de competențe psihosociale și deprinderi interpersonale, care ajută oamenii să ia decizii informate, să soluționeze probleme, să gîndească critic și creativ, să comunice eficient, să stabilească relații sănătoase, să fie empatici cu alții, să se adapteze și să-și gestioneze viețile într-o manieră sănătoasă și productivă; acțiuni personale, îndreptate către sine sau către alte persoane, precum și acțiuni de schimbare a mediului înconjurător pentru a-l face favorabil sănătății.

Educație pentru sănătate bazată pe formarea deprinderilor de viață – o abordare prin care se urmărește crearea sau menținerea unor stiluri și condiții de viață sănătoase prin dezvoltarea

cunoștințelor, aptitudinilor și, mai ales, a deprinderilor, folosind o gamă variată de experiențe de învățare, cu accent pe metodele participative.

Participare civică – exprimarea drepturilor tinerilor de a participa la procesul de influențare a condițiilor de bază și proceselor legate de viața societății; participarea lor la formarea politicii statului, regiunii, orașului sau satului; una din cele mai importante premise ale realizării drepturilor și responsabilităților corespunzătoare.

Educația de la egal la egal este – definită ca procesul prin care tinerii bine instruiți și motivați desfășoară activități educaționale informale sau organizate cu semenii lor (persoane asemănătoare cu ei ca și vîrstă, context social sau interese) pe parcursul unei perioade de timp, cu scopul de a le dezvolta cunoștințele, aptitudinile, concepțiile, deprinderile și de a-i face responsabili și grijulii față de propria sănătate. Educația de la egal la egal se poate desfășura în grupuri mici, prin intermediul contactului individual sau în alte contexte variate: școli, universități, cluburi, biserici, la locul de muncă, pe stradă, acasă sau în orice alt loc unde se adună tinerii.

Educator de-la-egal-la-egal (PEER Educator) – persoană care își educă semenii oferindu-le informație, ajutîndu-i să-și dezvolte deprinderile și asistîndu-i în transformarea schimbărilor pozitive în atitudini și comportamente. Educatorii de-la-egal-la-egal trebuie să fie de aceeași vîrstă sau un pic mai mari (cu cel mult 1-2 ani) decît membrii grupului-țintă. Se recomandă să fie implicați în programele de educație de-la-egal-la-egal tineri de ambele sexe – și fete, și băieți. De cele mai multe ori educatorii de-la-egal-la-egal sînt elevi de liceu (15-18 ani). În unele cazuri educatorii de-la-egal-la-egal pot fi mai tineri (13-15 ani). În aceste cazuri deosebit de necesar este sprijinul din partea coordonatorului adult.

Prevenire socială – crearea condițiilor sociale favorabile în domeniile economic, social, educațional, cultural; în cazurile ce țin de utilizarea timpului liber, ridicarea standardelor de viață, dezvoltarea spirituală, umanizarea, ridicarea calității vieții întregii societăți, a categoriilor sociale, precum și crearea unui mediu optim pentru socializarea și integrarea socială a fiecărui individ.

Servicii prietenoase tinerilor – moduri novatoare de prestare a serviciilor cu ajutorul a două metode complementare: accesul tuturor tinerilor la informație și la serviciile esențiale și intervenții direcționate către tinerii marginalizați și vulnerabili în diverse domenii (informare și consiliere, sănătate generală, sănătate sexuală și reproductivă, consiliere și testare voluntară și confidențială la HIV, sănătate mentală etc.)

Timp liber – totalitatea activităților pe care o persoană le poate efectua din proprie dorință sau pentru a se relaxa, a se distra, a-și dezvolta anumite capacități; participarea socială voluntară sau activitatea creativă a unei persoane în timpul cînd ea este liberă de obligații sociale, de serviciu și de familie.

Mobilitatea tinerilor – o formă a experienței interculturale, care oferă tinerilor posibilitatea de a participa activ la construirea societății și care creează condiții pentru dezvoltarea individuală prin intermediul activităților colective în toate domeniile vieții sociale; un instrument pentru înțelegerea altor culturi, precum și a propriei culturi.

II. SITUAȚIA TINERILOR DIN MOLDOVA

Guvernul consideră că situația actuală a tinerilor din Moldova este în mare măsură influențată de procesul tranziției, fiind determinată în același timp de cunoașterea și conștientizarea insuficientă a circumstanțelor reale în care trăiesc tinerii, precum și de faptul că foarte mulți tineri nu au acces la servicii și la informație de calitate.

Vulnerabilitatea generală a tinerilor este exacerbată de starea actuală prin care trece țara. Ei sînt susceptibili în fața unui șir de riscuri economice, fizice și psihologice. Efectele acestui fenomen pot fi observate în societate prin existența unui grup mare de tineri excluși sau marginalizați, creșterea abuzului de narcotice, violența adoptată de tineri, infecțiile cu transmitere sexuală și HIV/SIDA, precum și percepția sumbră a viitorului îmbinată cu un sentiment general de incapacitate și incertitudine.

În prezent situația tinerilor din Moldova poate fi descrisă prin prisma a patru dimensiuni diferite, dar interdependente:

(1) oportunități educaționale (și de instruire) și accesul la informație;

- (2) oportunități economice;
- (3) starea sănătății;
- (4) participarea la viața socială și studiul pentru o cetățenie activă.

(1) Educația, instruirea și accesul la informație sînt elementele cele mai importante, care îi pregătește pe tineri pentru a se integra activ în societate. Deși societățile moderne și piața muncii impun niveluri tot mai avansate de educație și pregătire continuă, mulți tineri abandonează școala prematur, foarte puțini obțin pregătirea profesională adecvată, iar fondurile alocate pentru instruirea unui sistem educațional calitativ și competitiv sînt derizorii. Metodele aplicate în sistemul nostru educațional nu stimulează dezvoltarea unei gîndiri critice și independente, necesare în societatea modernă. Atunci cînd intră pe piața muncii, majoritatea tinerilor descoperă că nu au fost înzestrați cu deprinderile și competențele potrivite pentru a începe o viață independentă. Acest lucru este important mai ales în domeniul educației și practicii profesionale, domeniu care impune o atenție deosebită.

(2) Oportunitățile de angajare sînt insuficiente și de aceea foarte mulți tineri nu văd nici o perspectivă economică în Moldova. Mai mult, oportunitățile lor economice diferă de la o zonă la alta. Tinerii din zonele rurale sînt afectați mai puternic, dar în și mai mare măsură suferă tinerii cu dizabilități. Cauzele acestei situații sînt multiple. Însă, pentru ca Moldova să prospere economic, este necesar să fie valorificată energia și creativitatea tuturor tinerilor. Imposibilitatea de a se manifesta în plan profesional îi face pe foarte mulți tineri să-și caute norocul în altă parte, astfel lipsind țara de resursa ei cea mai de valoare.

Unul din aspectele cele mai negative ale acestei tendințe este apariția contrabandei și traficului cu persoane. Aceasta crimă comisă împotriva tinerilor și a statului poate fi oprită numai oferindu-le tinerilor perspective economice și promovînd politici migraționale realiste. Examinînd oferta, se constată că tinerii nu sînt suficient informați despre oportunitățile economice ale țărilor-partenere din Europa. Numărul întreprinderilor și afacerilor nou-apărute, în special în sectorul real al economiei, continuă să fie mic. Tinerii au nevoie de mai multe mijloace, de măsuri stimulatorii și de un cadru juridic ajustat, pentru ca ei să se poată implica în activități economice independente. Aceasta va contribui la stoparea creșterii îngrijorătoare a numărului de tineri antrenați în activități criminale, mai ales în furturi și delapidări.

(3) Se consideră că tinerii sînt în general mai sănătoși decît restul populației. În același timp ei se angajează mai mult în comportamente riscante. Ultimul deceniu a adus cu sine un număr de noi riscuri la care sînt expuși tinerii. Foarte mulți încep să fumeze la o vîrstă precoce, consumă alcool, droguri și alte substanțe toxice, practică sexul neprotejat, ceea ce facilitează răspîndirea infecțiilor cu transmitere sexuală și HIV/SIDA, sporește numărul de sarcini timpurii nedorite. Toate acestea reprezintă pericole majore, care subminează sănătatea reproducerii și cea sexuală a tinerilor. În general, sărăcia extinsă are un impact dramatic asupra sănătății tinerilor. Totodată, ei nu cunosc riscurile la care se expun practicînd un anumit comportament. Ei trebuie informați despre importanța modului sănătos de viață, propunîndu-li-se servicii prietenoase pentru a minimaliza efectele ce survin.

(4) În pofida șanselor și oportunităților apărute în procesul dezvoltării democrației pluraliste în țara noastră, gradul de participare a tinerilor la viața publică și politică este scăzut. Doar foarte puțini tineri sînt încadrați în asociații, iar prezența lor la alegeri este nesatisfăcătoare. Pentru a redresa această stare de lucruri, este necesar să le înlesnim accesul la informație și la servicii. Important este să se țină cont de faptul că tinerii doresc să-și pornească afaceri proprii, în afara familiei, pentru a obține autonomie economică, însă de cele mai multe ori ei rămîn dependenți de părinții lor, deoarece nu-și pot permite o locuință separată din lipsă de venituri. De aceea statul va promova în mod activ condiții favorabile în care tinerii să se poată manifesta ca cetățeni și să-și poată folosi timpul în mod productiv.

Infrastructura pentru activitățile sportive și de tineret, mai ales în zonele rurale, s-a deteriorat din cauza neglijării și a utilizării lor în scop comercial. Strategia pentru tineret va aborda aceste chestiuni prin promovarea implicării tinerilor și ridicarea rolului lor activ în calitate de cetățeni.

Analiza detaliată a situației tinerilor din Moldova se conține în anexa nr.1.

III. PRINCIPIILE STRATEGIEI PENTRU TINERET

Guvernul consideră problemele tinerilor o prioritate a politicii sale. El conștientizează că tinerii reprezintă un segment al populației care trebuie susținut și nu doar o categorie ce se confruntă cu anumite probleme și care creează probleme. Tinerii sînt resursa economică și socială cea mai valoroasă a țării și prin politica sa Guvernul va sprijini și va pregăti tinerii pentru o viață autonomă, conducîndu-se de idealurile declarate de Carta Națiunilor Unite: pace, demnitate, toleranță, libertate, egalitate și solidaritate.

Punctul de pornire pentru toate acțiunile strategice sînt necesitățile, problemele și interesele reale ale tinerilor. Li se va oferi posibilitatea de a-și exprima liber opinia asupra chestiunilor ce îi vizează și de a fi ascultați de către instituțiile administrative centrale și locale, fie direct, fie prin intermediul unui organ reprezentativ, precum și de a participa la formarea politicilor pentru tineret. Aceste obiective vor fi realizate prin:

- consolidarea colaborării cu societatea civilă și în special cu asociațiile de tineret;
- impulsionearea dialogului și a cooperării interministeriale privind problemele tineretului;
- consolidarea cooperării europene și internaționale în domeniul tineretului și în domeniile aferente;
- crearea unui cadru legislativ adecvat în baza standardelor europene;
- flexibilizarea măsurilor prevăzute în Strategia pentru tineret și în Planul de acțiuni pentru implementarea ei și sensibilizarea autorităților asupra schimbărilor produse în mediul în care trăiesc tinerii.

Conform Constituției Republicii Moldova, Declarației Universale a Drepturilor Omului, Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, Convenției privind Drepturile Copilului și altor instrumente juridice internaționale relevante, Strategia pentru tineret și acțiunile în domeniu vor fi ghidate de respectarea a patru principii-cheie:

- **garantarea nediscriminării** – fiecare tînar are drepturi egale, indiferent de rasă, culoare, sex, vîrstă, confesiune, origine etnică, origine socială, orientare politică, familie, loc de reședință sau orice altă caracteristică;
- **asigurarea șanselor egale** – fiecărui tînar, indiferent de origine, i se va oferi șansa de a-și dezvolta integral potențialul atît ca individ, cît și ca cetățean;
- **respectarea tinerilor în calitate de cetățeni** – tinerii sînt cetățeni deplini, avînd aceleași drepturi și datorii ca și oricare alt grup din societate, inclusiv dreptul la libertatea de exprimare, opinie și întrunire;
- **încurajarea participării tinerilor** – tinerii trebuie să fie susținuți în exercitarea drepturilor lor pentru a putea participa plenar la viața societății.

IV. ACȚIUNI PRIORITARE

Pentru a îmbunătăți situația tinerilor, Guvernul a elaborat o viziune care îi va ghida acțiunile în domeniul tineretului spre realizarea scopului către care tindem: **Republica Moldova este un stat în care tinerii prosperă și își pot realiza pe deplin potențialul ca cetățeni.**

Scopul acestei Strategii este să avem o societate în care statul asigură drepturile tinerilor, satisfăcîndu-le cerințele fizice, educaționale, psihologice și culturale și în care ei se implică activ pentru a-și făuri propriul viitor.

Sîntem conștienți de faptul că, deocamdată, acesta este un deziderat, atingerea căruia impune o politică guvernamentală coordonată. Strategia pentru tineret reprezintă un document flexibil și dinamic ce orientează acțiunile Guvernului în toate domeniile care vizează tineretul, precum sînt educația, politicile economice și sociale, ale locurilor de muncă, sănătatea, justiția și altele. Strategia conturează o serie de acțiuni la nivel guvernamental adresate tinerilor, stabilind concomitent următoarele priorități specifice acestui sector:

- facilitarea accesului tinerilor la servicii și informație;
- sporirea gradului de participare a tinerilor la viața societății;
- sporirea șanselor de angajare a tinerilor;
- consolidarea capacității umane și instituționale din sectorul tineretului și creșterea gradului de cunoaștere a persoanelor tinere;
- cultivarea la tînăra generație a patriotismului, a simțului respectului față de valorile naționale ale

statului.

Prioritatea A: Accesul tinerilor la servicii și informație

Este necesară înlesnirea accesului tinerilor la servicii de calitate și la informație. Serviciile de calitate, inclusiv petrecerea timpului liber și activitățile culturale, trebuie dezvoltate în continuare și oferite unui număr cât mai mare de tineri. Cultura reprezintă un element fundamental al identității tinerilor, precum și un domeniu important în care ei se pot afirma, pot comunica și care le poate determina modul de viață. Instituțiile de stat și cele private, care susțin tinerii în dezvoltarea creativității, culturii lor alternative, culturii multimedia și creează spații pentru educația neformală, sînt insuficiente ca număr. Tinerilor le este extrem de dificil să-și utilizeze timpul liber prin intermediul unor instituții, programe, centre etc. Aceste dificultăți sînt caracteristice orașelor, însă tinerii din regiunile rurale practic nu au astfel de posibilități. Serviciile pentru tineret reprezintă un spațiu important unde li se poate oferi informația. Ei au nevoie de multă informație, și cât mai calitativă, pentru a putea decide privind dezvoltarea și viața lor personală și a conștientiza riscurile și modurile în care acestea pot fi evitate printr-un comportament adecvat.

Obiectivul: facilitarea accesului la informație și la serviciile prietenoase tinerilor, precum și la timpul liber calitativ.

Rezultatele așteptate

- 1.1. Informația, serviciile și posibilitățile de petrecere a timpului liber răspund necesităților tinerilor.
- 1.2. Începînd cu anul 2004, mesajele sociale cu referire la șansele de afirmare, la modul sănătos de viață în procesul dezvoltării tinerilor vor fi difuzate prin intermediul mass-media. Vor fi produse și difuzate pachetele informaționale privind drepturile cetățenești și modul sănătos de viață, conform surselor financiare alocate.
- 1.3. Pînă în anul 2006 în toată țara va fi instituită o rețea de servicii prietenoase tinerilor, inclusiv în domeniile sănătății, educației și asistenței sociale.
- 1.4. Pînă în anul 2009 cel puțin 90% din elevi vor obține acces liber la informația privind drepturile lor, oportunitățile și beneficiile în toate domeniile ce îi vizează (educația, sănătatea, protecția socială, petrecerea timpului liber etc.).
- 1.5. Pînă în anul 2006 tinerilor li se va oferi un program de educație în baza deprinderilor de viață ca obiect obligatoriu de studiu în instituțiile de învățămînt preuniversitar.
- 1.6. Familiilor tinere, inclusiv celor monoparentale, li se va oferi asistență privind obținerea unei locuințe, îngrijirea copiilor, precum și consultații (în special mamelor tinere).
- 1.7. Necesitățile speciale ale tinerilor dezavantajați și excluși social vor fi abordate cu ajutorul unui program special de asistență.
- 1.8. Va fi creată o ofertă variată de activități pentru tineri prin revitalizarea infrastructurii de lucru cu tineretul.
- 1.9. Pentru a optimiza accesul tinerilor la informație, servicii și timpul liber de calitate, vor fi mobilizate toate resursele locale (autoritățile locale, școlile, bisericile, sectorul privat, instituțiile și ONG-urile).
- 1.10. Tinerilor dotați li se va acorda sprijin prin adoptarea de măsuri speciale pentru dezvoltarea capacităților proprii.
- 1.11. Va fi creat cadrul juridic pentru participarea tinerilor în programe de mobilitate internațională.
- 1.12. Lucrătorii de tineret, ce activează în domeniul timpului liber al tinerilor, vor fi pregătiți teoretic și practic pentru a prelua activitățile cotidiene.

Indicatorii pentru măsurarea succesului în realizarea rezultatelor așteptate

1.1.

a) pînă în anul 2004 va fi efectuată o evaluare calitativă și cuprinzătoare a oportunităților de petrecere a timpului liber de către tineri, care va identifica domeniile de îmbunătățire pe termen scurt și lung;

1.2

b) informația tinerilor din învățământul secundar privind drepturile cetățenești va atinge către anul 2006 indicele de 100%;

c) cel puțin 50% din numărul total al tinerilor din învățământul secundar vor primi către anul 2006 informație privind modul sănătos de viață și către anul 2009 acest indice va atinge 90%;

d) vor fi desfășurate campanii informaționale pe probleme specifice tinerilor;

e) pînă în anul 2006 numărul tinerilor infectați în fiecare an cu boli sexual transmisibile se va reduce cu 10%;

1.3. - 1.6.

f) pînă în anul 2009 în cel puțin 60% din raioane vor fi instituite centre prietenoase tinerilor;

g) va crește numărul persoanelor ce beneficiază de servicii prietenoase tinerilor în domeniile sănătății, educației și asistenței sociale;

h) pînă în anul 2006 va spori numărul adulților, care prestează servicii tinerilor, cu 1500 persoane;

i) va crește volumul materialelor publicate și difuzate în cadrul activităților de informare și instruire a tinerilor;

j) cel puțin 300 persoane tinere vor fi pregătite anual să devină educatori de-la-egal-la-egal în domeniul modului sănătos de viață;

k) fiecare educator de-la-egal-la-egal va organiza anual în localitatea sa cel puțin o acțiune de instruire și informare;

l) pînă la sfîrșitul anului 2006, cel puțin 400 000 tineri vor beneficia de activități organizate de educatori de-la-egal-la-egal;

1.5. - 1.7.

m) va fi promovată o politică ce abordează necesitățile tinerelor familii, inclusiv de ordin material și social;

n) va fi elaborat, implementat și finanțat un program ce abordează necesitățile speciale ale tinerilor dezavantajați și excluși social;

1.8. - 1.11.

o) sectorul privat se va implica activ în dezvoltarea fondurilor pentru organizarea timpului liber al tinerilor;

p) pînă în anul 2006 va fi creat un program ce va acorda anual burse pentru cel puțin 200 tineri talentați în domeniile educației și culturii;

q) pînă în anul 2006 vor fi semnate, cu cel puțin 10 țări, acorduri bilaterale privind programele de schimb pentru tineret;

r) cel puțin 100 tineri se vor include în fiecare an în programe internaționale de schimb pentru tineret;

s) pînă în anul 2006 vor participa în mod regulat la acțiuni organizate pentru petrecerea timpului liber 25% din persoanele tinere din Moldova;

1.12.

ș) va spori numărul de voluntari pregătiți ca animatori ai timpului liber;

t) va crește numărul de cursuri și activități organizate în medii extrașcolare pentru tinerii care doresc să învețe limbi străine, lucrul cu calculatorul, arta și să practice sportul.

Prioritatea B: Participarea tinerilor în dezvoltarea societății civile și cetățenia activă

În conștiința tinerilor nu s-au statornicit valorile patriotice, respectul față de trecutul cultural și istoric al Moldovei, față de tradițiile acesteia. Este necesar de a crea un sistem nou și eficient al educației patriotice, care va asigura condiții optime de dezvoltare a personalității prin devotamentul față de patrie, a unei bune pregătiri de a servi statul și a fi util societății. Strategia este orientată spre crearea unui mecanism care va asigura o funcționare eficientă a sistemului unic de educație patriotică a tinerilor.

Patriotismul va reprezenta întruchiparea dragostei față de patrie, de valorile istorice, culturale și coparticiparea la dezvoltarea și prosperarea statului, la protecția patrimoniului, creînd baza spiritual-morală a personalității, cultivînd poziția civică activă a tinerilor și sentimentul responsabilității fiecăruia

față de stat.

În societatea noastră tinerii de cele mai multe ori sînt excluși din procesul de luare a deciziilor. Prezentarea lor la vot continuă să fie nesemnificativă. De aici însă nu rezultă că pe ei nu-i interesează problemele ce îi privesc sau că nu sînt pregătiți să caute soluții la aceste probleme. Din cauza absenței tinerilor la luarea deciziilor, societatea nu cunoaște problemele cu care aceștia se confruntă. Distanța existentă între tineri, instituțiile publice și procesul democratic se datorează, de asemenea, lipsei tradiției de participare a tinerilor la făurirea unei societăți prospere. Ei continuă să se simtă frustrați, descurajați, dezinteresați și, în final, devin indiferenți față de viața politică și socială. O astfel de stare a lucrurilor nu este demnă de o democrație europeană modernă, care se edifică în Moldova. Tinerii trebuie să participe activ la viața socială, economică, culturală și politică. Activitatea economică a tinerilor constituie un factor esențial pentru creșterea nivelului lor de trai. Instituțiile de stat și societatea în ansamblu trebuie să instituie mecanismele necesare, care să facă această participare posibilă, efectivă și semnificativă. Tinerii au responsabilități ca și orice alt segment din societate și trebuie să aibă aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni, fără discriminări. Pentru a-și realiza integral drepturile și responsabilitățile, tinerilor trebuie să li se ofere accesul, în măsură suficientă, la procesul de luare a deciziilor ce le afectează viața, la informație, la piața muncii, la o locuință decentă, la servicii medicale, la oportunități de educație adecvate, la un mediu nepoluat, la libertatea de deplasare și la odihnă. Toate acestea se obțin prin includerea lor energică în viața comunității. Acesta este principiul pe care se sprijină toate acțiunile ce vizează tinerii fie direct, fie indirect, care le influențează viața și care va apropia soluțiile și abordările unice, inovatoare și orientate spre viitor ale tinerilor de realitățile și problemele cotidiene.

Obiectivul: Stimularea participării tinerilor la procesele de luare a deciziilor

Rezultatele așteptate

2.1. Formarea și dezvoltarea la tineri a unor calități importante precum patriotismul, maturitatea civică, responsabilitatea socială, simțul datoriei, respectarea tradițiilor, tendința de a păstra valorile cultural-istorice, pregătirea de a învinge greutățile etc., vor condiționa participarea lor activă la soluționarea principalelor probleme cu care se confruntă societatea.

2.2. Societatea în întregime și autoritățile de stat în special au recunoscut dreptul tinerilor de a participa la procesul de luare a deciziilor privind viața socială, economică și politică a țării.

2.3. Tinerii vor fi informați despre oportunitățile de participare la viața comunităților lor și le vor folosi în mod activ.

2.4. Pînă în anul 2006 autoritățile de toate nivelurile vor elabora și vor implementa mecanisme efective pentru antrenarea tinerilor.

2.5. Va fi recunoscut rolul voluntariatului ca formă de participare, experiență și integrare socială a tinerilor, care contribuie la dezvoltarea comunităților.

Indicatorii pentru măsurarea succesului în realizarea rezultatelor așteptate

2.1.

a) pînă cel mult în anul 2009 legislația existentă privind administrația publică locală va fi revizuită pentru a fi conformizată cu prevederile Cartei Europene privind Participarea Tinerilor la Viața Comunităților Locale și Regionale;

b) Carta Europeană privind Participarea Tinerilor la Viața Comunităților Locale și Regionale va fi implementată integral în cel puțin 50% din primării pînă la sfîrșitul anului 2006 și în 80% de primării - pînă în anul 2009;

c) Guvernul va aproba cître sfîrșitul anului 2004 un regulament ce va recunoaște rolul consiliilor locale de tineret;

d) în fiecare an va crește cu 20% numărul activităților de tineret desfășurate de tineri cu suportul financiar al autorităților de toate nivelurile;

2.2.

e) numărul tinerilor din zonele rurale implicați în viața asociativă va crește cu 10% în fiecare an;

f) anual vor fi create cel puțin 50 de consilii locale de tineret noi;

- g) va crește nivelul de participare a tinerilor la acțiunile organizate de consiliile locale de tineret;
- h) va spori numărul acțiunilor organizate de consiliile locale de tineret;

2.2. - 2.3.

- i) pînă la sfîrșitul anului 2009 cel puțin 50% din primării vor crea mecanisme efective de consultare - comitete de tineret și consilii consultative de tineret, care vor implica tinerii în luarea deciziilor;
- j) pînă în anul 2005 bugetele tuturor primăriilor vor include o linie de buget aparte pentru finanțarea proiectelor de tineret realizate de tinerii înșiși;
- k) pînă în anul 2005 va fi adoptată o lege despre activitatea de voluntariat și voluntari;
- l) pînă în anul 2009 Republica Moldova va semna și va ratifica Convenția Consiliului Europei despre Serviciile Transnaționale de Voluntariat.

Prioritatea C: Oportunități de angajare a tinerilor

În Moldova cota șomajului printre tineri este alarmant de ridicată. Pentru a schimba această situație se impune soluționarea problemelor principale cu care se confruntă tinerii atunci cînd doresc să intre pe piața muncii. Sistemul educațional încă nu pregătește tinerii în mod suficient pentru a face față cerințelor mereu în schimbare ale pieței muncii, fenomen denumit "decalaj de cunoștințe". Acest decalaj trebuie eliminat prin educație și pregătire profesională, care să dezvolte deprinderile și competențele cerute pe piața muncii. De asemenea, trebuie să le cultivăm tinerilor deprinderi de bază cum este redactarea unui Curriculum Vitae sau cum să se comporte în timpul unui interviu de angajare, să-i ajutăm să-și dezvolte gîndirea de întreprinzător și spiritul de inițiativă prin crearea unui mediu prietenos afacerilor și ocupării forței de muncă. Experiența altor țări în tranziție ne-a arătat că, atîta timp cît nu sînt încă absorbiți de piața muncii, tinerii ar putea beneficia de perioade de educație și pregătire mai lungi. Însă acest lucru va fi util numai dacă în timpul folosit pentru pregătirea profesională sau educație se vor aplica metode noi și măsuri inovatoare. Aceste cerințe trebuie să fie satisfăcute prin cooperare efectivă între instituțiile de pregătire profesională și cele educaționale, centrele de ocupare a forței de muncă, sectorul privat și factorii autorizați cu luarea deciziilor la nivel național și local. Crearea de oportunități de angajare a tinerilor devine o piatră de temelie în strategia națională de ocupare a forței de muncă.

Obiectivul: Sporirea șanselor de angajare a tinerilor

Rezultatele așteptate

- 3.1. Un număr mai mare de tineri au fost angajați sau au pornit o afacere proprie.
- 3.2. Tinerii au căpătat deprinderi și capacități pentru a putea reuși pe piața muncii.
- 3.3. A fost creat un sistem de educație profesională ce corespunde cererii pieței muncii.
- 3.4. Tinerii fermieri au căpătat deprinderi și capacități pentru implementarea unor idei inovatoare ce sporesc eficiența sectorului agrar.
- 3.5. Tinerii au oportunități reglementate juridic de lucru în străinătate.
- 3.6. "Scurgerea de creieri" necontrolată a fost oprită și sensul ei a fost inversat.

Indicatorii pentru măsurarea succesului în realizarea rezultatelor așteptate

3.1. - 3.2.

- a) numărul de tineri care își găsesc anual un loc de muncă pentru mai mult de șase luni va crește cu 20% în fiecare an;
- b) va crește numărul de tineri pregătiți la cursuri de perfecționare și reprofilare profesională în scopul găsirii unui loc de muncă;
- c) a fost creat un program, care le permite tinerilor să beneficieze de creditare preferențială pentru realizarea planurilor lor de afaceri;
- d) un număr mai mare de antreprenori tineri au beneficiat de creditare preferențială;
- e) a fost creat un sistem de stimulare fiscală a companiilor în scopul creării de noi locuri de muncă pentru tineri;
- f) un număr mai mare de tineri au beneficiat de pregătire pentru afaceri în școli sau în afara școlilor;
- g) pînă în anul 2009 vor fi înființate de către tineri cel puțin 300 de afaceri noi;

3.3. - 3.6.

h) către începutul anului academic 2005-2006 se va elabora și se va aplica un nou curriculum de pregătire profesională, care să elimine "decalajul de cunoștințe";

i) mai puțini tineri calificați au părăsit țara;

j) un număr mai mare de tineri calificați s-au întors în țară;

k) au fost semnate acorduri bilaterale pentru reglementarea oportunităților de angajare a tinerilor peste hotare;

l) a fost elaborat un program special pentru tinerii fermieri, care să le ofere pregătire și propuneri pentru obținerea mijloacelor financiare atât pentru operațiunile agricole, cât și pentru cele neagricole.

Prioritatea D: Capacitatea umană și instituțională a sectorului de tineret și gradul de cunoaștere a tinerilor

Strategia pentru tineret este una intersectorială, prin care se depun eforturi coerente și conjugate în mai multe sectoare administrative și de elaborare a politicilor, prin acțiuni integrate. În acest sens, vor fi desfășurate măsuri coordonate, care să servească interesele tinerilor și în același timp să-i integreze pentru a putea influența viața socială, economică, politică și culturală a țării. Sarcina coordonării acestor măsuri o va îndeplini Departamentul Tineret și Sport. Trebuie create condiții și susținute acele organizații și persoane, care lucrează cu și pentru tineri. Trebuie formați specialiști de o înaltă calificare în domeniul tineretului și oferite posibilități de instruire a liderilor voluntari de tineret. Departamentul urmează să asigure realizarea programelor de tineret naționale, regionale și locale și să creeze o legătură între ele și activitățile organizațiilor neguvernamentale. Este necesar, de asemenea, să putem investiga și evalua în permanență situația tinerilor din Moldova. Investițiile făcute într-un centru național de cercetări și investigații în domeniul tineretului se vor recupera prin promovarea unor politici adresate tinerilor, mai eficiente și adaptate reușit.

Obiectivul: Dezvoltarea unui sector al tineretului profesional și calitativ

Rezultatele așteptate

4.1. A fost asigurată recunoașterea necesității unor structuri profesionale și a unor standarde de calitate pentru sectorul de tineret.

4.2. Structurile profesionale ale sectorului de tineret beneficiază de un sprijin mai mare.

4.3. În structurile de tineret guvernamentale și neguvernamentale a sporit gradul de cooperare și de completare reciprocă.

4.4. Au fost elaborate și implementate la toate nivelurile (național, regional și local) strategii pentru tineret, inclusiv planuri de acțiuni corespunzătoare, bazate pe studii și dovezi științifice.

4.5. Standardele pentru politicile de tineret, promovate de Națiunile Unite, Consiliul Europei, Uniunea Europeană și alte organisme internaționale, sînt mai bine cunoscute și aplicate în practica de lucru și în politicile din domeniul tineretului.

4.6. S-a instituit un mecanism de raportare comunității despre sumele alocate din bugetul de stat și bugetele locale pentru acțiunile de tineret.

Indicatorii pentru măsurarea succesului în realizarea rezultatelor așteptate

4.1.

a) Departamentul Tineret și Sport este împuternicit și înzestrat în mod adecvat ca să poată funcționa ca o structură de stat autonomă, responsabilă pentru pregătirea, coordonarea și implementarea politicilor de tineret;

b) statutul lucrătorilor de tineret a fost reglementat prin actele respective, adoptate de Guvern;

c) la facultățile de asistență socială a fost elaborat și este aplicat un curriculum special privind instruirea lucrătorilor de tineret și animatorilor timpului liber;

d) în cadrul fiecărei autorități locale activează cel puțin un lucrător de tineret cu pregătire profesională specială;

e) pînă la sfîrșitul anului 2004 Departamentul Tineret și Sport va stabili principiile de atestare a

persoanelor care lucrează cu tinerii, cu luarea în considerare a unor practici din experiența europeană;

f) pînă la sfîrșitul anului 2005 va fi instituit un centru național de cercetări și investigații în domeniul tineretului;

g) pînă în anul 2005 va fi aprobat un regulament, prin care se vor stabili deprinderile și competențele animatorilor timpului liber;

4.2. - 4.5.

h) începînd cu anul 2006, vor fi efectuate în mod regulat (cel puțin o dată pe an) studii asupra situației tinerilor;

i) Guvernul și autoritățile publice locale au creat mecanisme pentru susținerea financiară, în bază de concurs, a proiectelor de tineret și ONG-urilor care oferă servicii pentru tineret;

j) Departamentul Tineret și Sport în colaborare cu alte instituții va organiza pentru lucrători de tineret cursuri de perfecționare continuă;

k) rezultatele cercetărilor vor fi luate în considerare în timpul conceptualizării și modificării politicilor adresate tinerilor;

l) Departamentul Tineret și Sport va participa în mod regulat la întruniri ale organismelor pentru cooperarea internațională în domeniul tineretului și va raporta asupra acestor întruniri;

m) Departamentul Tineret și Sport va informa și va sprijini sectorul neguvernamental al tineretului în acțiunile de cooperare internațională a acestuia;

4.6.

n) începînd cu anul 2004, Departamentul Tineret și Sport și consiliile locale vor raporta anual, la nivel local și național, despre sumele alocate și cele cheltuite pentru acțiunile de tineret.

V. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA, FINANȚAREA ȘI EVALUAREA

Departamentul Tineret și Sport va asigura implementarea Strategiei, elaborînd două planuri de acțiuni pentru perioada pînă în anul 2009, primul plan acoperind anii 2004-2006 (anexa nr.2). Ministerele de ramură, în special cele ale educației, culturii, sănătății, muncii și protecției sociale, vor contribui la elaborarea acestor planuri de acțiuni, oferind informație, dar și coordonînd, dezvoltînd și ajustînd propriile activități.

Coordonarea și monitorizarea vor fi asigurate în cadrul unor ședințe interministeriale de lucru la nivelul viceministrilor. Fiind prezidați de viceprim-ministru, factorii decizionali vor determina o dată la trei luni pașii următori pentru realizarea Strategiei și vor formula obiectivele pentru ministerele de resort, iar o dată pe an vor efectua evaluarea acestui proces. Departamentul va pregăti și va prezida ședințele de lucru periodice pentru coordonarea implementării Strategiei. Vor fi organizate consultări periodice cu tinerii și cu societatea civilă privind aplicarea unor măsuri specifice. Atunci cînd este cazul și este posibil, Strategia va fi realizată cu susținerea autorităților locale, sectorului neguvernamental și agențiilor internaționale. Guvernul va supraveghea activitatea generală pentru înfăptuirea Strategiei în conformitate cu Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei în Republica Moldova.

Cheltuielile pentru transpunerea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei pentru tineret pe perioada 2004-2009 reprezintă cheltuieli pe termen mediu, care vor fi prevăzute anual în bugetul de stat. Guvernul cheamă comunitatea internațională să ofere fonduri pentru finanțarea unor activități concrete și susținerea proiectelor din domeniul activității cu tineretul.

La încheierea primei perioade de implementare a Strategiei va fi efectuată o evaluare cuprinzătoare în contextul unei evaluări a politicii naționale pentru tineret, care va fi realizată de către Consiliul Europei (Directoratul Tineret). Republica Moldova va propune Consiliului Europei să efectueze evaluarea în anul 2006. Costurile evaluării fac parte din cheltuielile pe termen mediu.

Anexa nr.1
la Strategia pentru tineret

ANALIZA SITUAȚIEI TINERILOR

Declinul economic și tergiversarea reformelor în domeniile vitale au agravat situația tuturor

categoriilor populației din Moldova, reducând substanțial nivelul lor de trai, inclusiv al tinerei generații.

Pentru a identifica cele mai actuale probleme cu care se confruntă tinerii din țară, au fost sistematizate datele statistice și ale sondajelor sociologice, care au definit următoarele domenii pentru analiză: **bunătatea tinerilor, educația tinerilor, sănătatea tinerilor și cetățenia activă.**

A. Bunătatea tinerilor

Problemele economice și sărăcia afectează direct domeniile educației, sănătății, asigurării cu locuri de muncă și cu spațiu locativ a tinerilor, care, la rândul lor, generează alte probleme, cum ar fi șomajul, migrația, traficul de ființe umane, delincvența juvenilă și marginalizarea unor grupuri ale tinerilor.

a. Șomajul

Tranziția la economia de piață a determinat creșterea esențială a ratei șomajului printre tineri. În anul 2002 tinerii constituiau în Moldova 21,5% din populația economic activă a țării, reprezentând segmentul social cel mai afectat de șomaj. Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, în anul 2002 au fost înregistrați 30,6 mii tineri în căutarea unui loc de muncă, ceea ce alcătuia 48,3% din numărul total al persoanelor înregistrate în căutarea unui loc de muncă.

Cifra reală a șomajului în rândul tinerilor, estimată de către Departamentul Statistică și Sociologie conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii (BIM) - Ancheta forței de muncă, este mult mai înaltă. Astfel, în anul 2002 rata șomajului în rândul populației cu vârste cuprinse între 15-29 ani a fost de două ori mai mare decât rata șomajului înregistrată la nivelul întregii populații active (6,3%), atingând nivelul mediu de 12,9%.

Impactul șomajului în rândul tinerilor s-a manifestat prin sporirea numărului celor care pleacă peste hotare și răspîndirea fenomenelor asociale în mediul lor.

Angajarea muncii reprezintă pentru tineri o problemă majoră. La întrebarea dacă li s-ar oferi posibilitatea plecării în străinătate, care ar fi scopul plecării, 61,3% din tineri au răspuns că ar pleca în căutarea unui loc de muncă bine remunerat, 17,5% din cei chestionați ar pleca pentru a se stabili cu traiul permanent, 12,4% ar merge la studii și doar 8,1% ar dori să plece la odihnă.

Atît instituțiile de stat, cît și cele private nu acceptă tineri fără experiență la posturi bine plătite, situație de altfel caracteristică și pentru tinerii cu dizabilități. Astfel, lipsa unui cadru normativ care ar încuraja sau acorda anumite facilități pentru angajarea tinerilor agravează rata șomajului în rândul acestora.

Cauzele care influențează creșterea numărului tinerilor ce completează rândul șomerilor sînt de ordin atît obiectiv, cît și subiectiv. Punctăm în cele ce urmează principalele din aceste cauze.

1. În primul rînd, șomajul, care este un produs al nivelului scăzut de dezvoltare economică, condiționat de tergiversarea reformelor economice și sociale.

2. Lipsa planificării la nivel național a cererii și ofertei profesionale și, respectiv, a unor programe de plasare a absolvenților în cîmpul muncii. Astfel, în sistemul universitar se constată suprasolicitarea facultăților de drept, economie, limbi străine. În consecință, acestea pregătesc în mod direct șomeri, deoarece piața muncii nu oferă posibilități de angajare a tuturor absolvenților cu aceste specialități.

3. Lacunele din cadrul legislativ, sistemul birocratic, corupția, neîncrederea și instabilitatea, ce nu le permit tinerilor să inițieze afaceri legale și activități antreprenoriale proprii.

4. Accesul limitat al tinerilor la serviciile oferite de instituțiile de învățămînt și agențiile de ocupare a forței de muncă, precum și informarea neadecvată a tinerilor privind posibilitățile de angajare.

5. Pregătirea insuficientă a tinerilor pentru viață (scrierea unui CV, prezentarea pentru angajare, abilități de comunicare etc.), care contribuie la excluderea socială și marginalizarea tinerilor.

Consecințe:

1. Unele începuturi de reformare a pieței muncii din mediul rural și urban au generat reducerea locurilor de muncă. Ca urmare, numeroase localități rurale și orașe mici degradează, lipsind tinerii de serviciile elementare. Această situație, la rîndul său, face inevitabilă deplasarea masivă a tinerilor de la sat la oraș în căutarea locurilor de muncă și a unui mod de viață mai bun, iar măsurile luate pentru diminuarea procesului migrației interne sînt sporadice.

2. Factorii economici, insecuritatea și lipsa de speranță în viitor provoacă migrația externă.

Majoritatea celor care emigrează au studii superioare, prin urmare și o anumită pregătire profesională, și ar putea fi utili economiei naționale. Tinerii găsesc diferite modalități pentru a emigra definitiv, dar cel mai des pe căi ilegale.

3. Reformarea nefinalizată a sistemului educațional a dus la reducerea numărului de școli profesionale, astfel fiind limitate posibilitățile tinerilor absolvenți ai gimnaziilor de a obține, pe măsura capacității lor, o specialitate și, respectiv, o șansă de angajare în muncă.

Șomajul afectează tinerii, îi face să-și piardă încrederea în propriile forțe și capacități, având în final urmări negative atât asupra lor, cât și asupra societății în ansamblu. Doar analiza în complex a factorilor și cauzelor șomajului în rândul tinerilor, precum și găsirea unor soluții și indicatori reali ar putea ameliora această situație.

b. Migrația și traficul de ființe umane

Traficul de ființe umane și prostituția forțată este calificată ca o formă gravă de abuz, care a luat proporții în Moldova.

Majoritatea persoanelor traficate din Moldova în Occident sînt femei tinere. Conform raportului Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, cifra cetățenilor Republicii Moldova plecați din țară - temporar sau definitiv - variază între 600000 și 800000 de persoane. Femeile constituie 70% din numărul emigranților. Vîrsta medie a femeilor plecate este cuprinsă între 18 și 45 ani. Majoritatea lor provin din familii social vulnerabile, sărace, adesea cu mulți copii. Avînd un statut ilegal în străinătate, multe dintre aceste persoane pot deveni victime ale rețelelor criminale, inclusiv de trafic, care s-a transformat într-o activitate bine organizată și o afacere profitabilă.

Femeile și fetele care devin jertfe ale traficului sînt foarte tinere. Conform unei anchete realizate de Centrul de Analiză și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice "CIVIS", aproape jumătate dintre victimele traficului, chestionate de CIVIS, aveau mai puțin de 18 ani, mai mult de jumătate aveau vîrste cuprinse între 18 și 24 de ani și doar cîteva dintre ele aveau 32 de ani. Jumătate dintre interviuate știau că pot fi traficate în străinătate. Majoritatea acestora au menționat că n-ar fi căzut în mîinile traficantilor dacă ar fi fost informate despre fenomenul traficului.

Principalii factori care favorizează traficul cu ființe umane în Moldova sînt: **factorul economic** – sărăcia, șomajul; **factorul social** – lipsa de oportunități pentru generația tînă, a unei culturi juridice printre tineri, a cunoștințelor despre viață, nivelul scăzut de educație, modificarea valorilor în societate, lipsa strategiilor informaționale despre pericolul traficului; **factorul politic** – lipsa politicilor sociale adecvate de susținere a tinerilor, a unui program de stat privind migrația, a unor strategii regionale de combatere a traficului cu ființe umane.

În Moldova nu au fost realizate studii și analize multilaterale ale fenomenului traficului de ființe umane. Serviciile de prevenire și recuperare se află în stadiu de formare și, în mare parte, sînt realizate de sectorul neguvernamental.

Pentru a depăși această situație, acțiunile întreprinse trebuie să cuprindă patru domenii: cadrul instituțional, cadrul legislativ, serviciile sociale specializate pentru potențialele victime ale traficului, precum și pentru jertfele traficului, și formarea de personal specializat.

c. Delicvența juvenilă

Infraacțiunile comise de copii și tineri constituie aproximativ 10% din totalul infraacțiunilor înregistrate. În conformitate cu datele statistice oficiale (Centrul de Informație al Ministerului Afacerilor Interne), numărul copiilor aflați în conflict cu legea este în continuă creștere.

Printre delictele înregistrate prevalează îndeosebi infraacțiunile contra proprietății private sau publice. Conform datelor statistice sus-citate, aceste infraacțiuni constituie de la 75 la 80 la sută din numărul total anual de infraacțiuni comise de minori. În ordine descrescătoare urmează jafurile, actele de huliganism, tîlhăriile, cauzarea leziunilor corporale, violurile și omorurile. După categoriile de vîrstă, cele mai multe infraacțiuni au fost săvîrșite de adolescenți de 16-17 ani, majoritatea băieți. Cea mai mare parte a delictelor sînt comise în localitățile urbane.

Cauza principală a acestei probleme este lipsa unor acte legislative, care să definească clar fenomenul adolescenților aflați în conflict cu legea, și a unui sistem de justiție juvenilă, care să răspundă necesităților speciale ale acestora. Nu există nici instituții judiciare specializate - curți juvenile, complete

specializate de judecatori și nici anchetatori, procurori sau avocați, care ar avea în competență exclusivă cazurile care implică adolescenții. Totodată, lipsa unui cadru legislativ și instituțional adecvat realităților duce la încălcarea drepturilor acestora atât în perioada anchetării, cât și în perioada de detenție a lor. Acest fenomen este declanșat de conflictele în familie, abandonul școlar și nivelul scăzut de cultură juridică a adolescenților, care generează nerespectarea legilor.

În baza studiului Centrului de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova, realizat în anul 2002, s-a constatat că 71,8% din intervievați consideră că fenomenului delincvenței juvenile nu i se acordă atenția cuvenită. Peste 80% din respondenți consideră insuficiente acțiunile întreprinse pentru prevenirea delictelor în rândul adolescenților. În opinia celor chestionați, sarcina prevenirii delincvenței printre minori revine familiei (36,6%), statului (16,5%), comunității (15,7%), poliției (15,4%) și școlii (10%).

d. Tinerii marginalizați și cu disabilități

În republică sînt înregistrați peste 16300 de invalizi cu vârste între 16 și 30 de ani. Tinerii cu disabilități se confruntă cu mult mai multe dificultăți în instituțiile școlare preuniversitare și superioare, inclusiv de integrare socială și angajare în muncă. Majoritatea lor nu dispun de surse financiare pentru a-și procura medicamentele și echipamentul necesar. Suportul statului pentru aceste persoane este insuficient, dar alte forme de ajutor nu există. Tinerii cu disabilități nu se bucură de atenția mass-media. Fiind în imposibilitate de a se deplasa, ei rămîn strîns legați de familiile lor.

Marginalizarea și excluderea socială a acestei categorii de tineri se datorează, în primul rînd, lipsei unor structuri asociative și de stat viabile, care să promoveze programe sociale și de integrare a tinerilor și, totodată, să-i informeze privind oportunitățile educaționale, angajarea etc.

e. Problema spațiului locativ

Conform datelor statistice oficiale, anual se înregistrează peste 22 mii de căsătorii, dintre care aproximativ 19 mii (86,36%) constituie cupluri cu vârste între 16 și 29 de ani. Concomitent, anual se înregistrează 9,7 mii de divorțuri, dintre care 1/3 sînt divorțuri ale familiilor tinere. Fiecare a doua familie tînără invocă drept motive de divorț lipsa condițiilor de trai (spațiului locativ), a unui venit constant, instabilitatea în societate.

Tot mai acut se simte lipsa unor programe de stat de susținere a tinerilor în soluționarea problemei spațiului locativ. La sfîrșitul anilor '90 piața locuințelor private a substituit-o pe cea de stat, fenomen care a declanșat creșterea prețurilor. Din această cauză tinerii nu-și pot procura locuințe private, fapt care generează alte fenomene: căsătorii tîrzii, numărul mic de copii în familie și, în final, rata înaltă a divorțurilor familiilor tinere.

Realitatea actuală însă are și alte cauze: dificultățile în obținerea independenței economice, șomajul răspîndit între tineri, prelungirea perioadei de studii etc. Există, de asemenea, multe cauze subiective, cum ar fi viața mai confortabilă și mai ieftină acasă, înțelegerea între tineri și părinții lor, siguranța materială și emoțională etc.

B. Educația tinerilor

Perioada de tranziție a adus schimbări și în sistemul educațional. Se realizează reforme susținute de organizații internaționale, menite să pregătească tinerii pentru o societate democratică și economia de piață.

Dreptul la educație în țara noastră este garantat prin Constituție, Legea învățămîntului și Carta Europeană cu privire la Drepturile Elevilor și Studenților, care prevăd învățămîntul gratuit și obligatoriu pentru copiii cu vârste între 5 și 16 ani. Sistemul educației formale este structurat ierarhic începînd cu ciclul preșcolar, urmat de ciclurile primar, gimnazial și liceal.

a. Învățămîntul preuniversitar

Pe parcursul anilor de independență sistemul de învățămînt din Moldova a fost grav afectat. Numărul elevilor înscriși în învățămîntul secundar este mai mic decît al celor din ciclul primar. Una dintre cauze o constituie lipsa instituțiilor preșcolare în sate și, totodată, sărăcirea oamenilor din mediul rural. Rata înaltă a abandonului școlar în ciclul primar impune luarea unor măsuri cît mai urgente.

Conform estimărilor Ministerului Educației, în fiecare an aproximativ 20000 dintre elevii care

Încheie învățământul gimnazial obligatoriu nu-și continuă studiile și completează rîndul persoanelor neangajate în munca. În prezent rețeaua liceelor nu acoperă din punct de vedere geografic întreaga țară, majoritatea lor fiind situate în mediul urban. Totodată, sistemul învățământului profesional traversează o perioadă dificilă, ceea ce nu permite antrenarea deplină a acestor elevi în formarea profesională după absolvirea studiilor gimnaziale.

O altă problemă actuală pentru sistemul nostru educațional este numărul insuficient al programelor de activități extracurriculare ce oferă tinerilor posibilitatea de a-și ocupa timpul liber în afara școlii și, respectiv, de a-și dezvolta potențialul și creativitatea. În aceeași ordine de idei se înscrie și lipsa unor forme ale educației non-formale, care ar oferi tinerilor metode de instruire relativ novatoare și ar facilita formarea cetățenilor activi. Educația trebuie să fie redefinită în baza deprinderilor pentru viață (responsabilitatea socială, drepturile omului, rezolvarea conflictelor, lucrul în echipă, deprinderi de comunicare, protecția mediului și patrimoniului național etc.)

b. Învățământul universitar

Numărul mare de universități din Moldova nu înseamnă însă și oportunități materiale și tehnice mai largi pentru tineri. Astfel, doar instituțiile de învățământ superior de stat asigură parțial necesitățile de cazare a studenților, ceea ce pentru o bună parte dintre tinerii studioși rămîne a fi o problemă dificilă, iar numărul și mărimea bursei de stat nu le permite la moment acoperirea integrală a cheltuielilor suportate.

Urmează să fie soluționată chestiunea asocierii și reprezentării studenților. Astfel, prezența studenților în consiliile facultăților și senatele universităților necesită a fi mult mai pronunțată și mai efectivă. Ligile studenților, care la începutul anilor 90 ai secolului XX s-au anunțat ca apărători și promotori ai drepturilor studenților, astăzi au dispărut în mare parte.

c. Educația non-formală

Educația non-formală continuă să fie un proces mai mult spontan și nu este adaptată completamente la necesitățile și interesele tinerilor. Educația non-formală este însă extrem de importantă pentru țările în tranziție spre societăți deschise și pentru asigurarea unui proces de instruire continuă. Astfel, educația non-formală completează golurile educației formale și extracurriculare. În ultimii ani, programe de educație non-formală sînt promovate de către organizații non-guvernamentale și centre de tineret, însă numărul tinerilor beneficiari este limitat.

C. Sănătatea tinerilor

Tinerețea este asociată, de obicei, cu sănătatea. Tinerii sînt activi, fac multe lucruri pentru prima oară și experimentează. Uneori comportamentul tinerilor devine riscant și poate avea un impact imediat asupra sănătății lor. Astfel, sănătatea tinerilor în Moldova este amenințată în special de infecția HIV/SIDA, de abuzul de droguri, infecțiile cu transmitere sexuală și tuberculoză. OMS estimează că 70% din cazurile de mortalitate prematură a adulților sînt rezultatul unor comportamente riscante ale acestora în perioada adolescenței.

Ritmul accelerat de viață face ca tinerii să se maturizeze mai repede din punct de vedere fizic, din păcate însă nu și în plan psiho-emoțional. În Moldova opt din zece tinere au avut relații sexuale înainte de a împlini 20 de ani. Și doar doi tineri din zece folosesc prezervativul la primul act sexual. Astfel femeile tinere își prejudiciază sănătatea reproductivă, adesea pînă la infertilitate.

De multe ori tinerii contractează HIV injectîndu-și droguri intravenos. De altfel, consumul de substanțe narcotice este o altă amenințare gravă pentru sănătatea tinerilor. O treime dintre bolnavii de narcomanie înregistrați în Moldova au vîrste cuprinse între 15 și 18 ani. Numărul celor infectați sub 18 ani se dublează la fiecare doi ani. Un număr tot mai mare de adolescenți devin utilizatori ocazionali. Se estimează însă că numărul real al adolescenților consumatori și dependenți de droguri este de zeci de ori mai mare decît cel înregistrat.

Țigara și alcoolul sînt adesea asociate cu tinerii. Un studiu realizat în 12 țări aflate în tranziție a demonstrat că fiecare al cincilea copil de vîrstă școlară fumează în mod regulat¹. Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă și Centrul Narcologic Republican constată că în Moldova fumează 27 la sută dintre băieții de 16-18 ani și 7 la sută din fete. De altfel, fumatul, consumul de alcool

și de droguri, bolile sexual transmisibile, alături de igiena personală insuficientă și subnutriție, au fost identificate de participanții la Forumul Copiilor și Tinerilor din Moldova "O lume mai bună pentru copii", care a avut loc în aprilie 2002, ca fiind problemele-cheie care afectează sănătatea generației tinere.

¹ UNICEF "Adolescence. A time that matters", February 2002.

Aceste și alte probleme de sănătate ale tinerilor din Moldova au la bază un șir de cauze, cum ar fi legislația imperfectă, iresponsabilitatea tinerilor față de propria sănătate, insuficiența programelor și materialelor informative privind educația pentru sănătate, asigurarea insuficientă cu specialiști, starea materială precară a instituțiilor medicale, insuficiența mijloacelor tehnice necesare, lipsa solidarității între generații și, respectiv, absența serviciilor de sănătate prietenoase, cunoștințele slabe privind sănătatea sexuală și accesul limitat la metodele contraceptive, lipsa unui serviciu complex de asistență medicală și psihosocială pentru adolescenți și calitatea joasă a serviciilor existente, accesul limitat la informația privind modul de viață sănătos, cunoștințele modeste ale părinților în ceea ce privește modul de viață sănătos, influența negativă a mass-media care promovează violența și agresivitatea etc. Pentru o percepere mai clară a situației din acest domeniu, vom analiza pe rând cele mai actuale probleme.

a. Sănătatea reproductivă și sexuală

Sănătatea și supraviețuirea multor tineri în lume este amenințată de riscul sexului neprotejat și al sarcinii timpurii și nedorite. Moldova nu este o excepție. Practicile negative care afectează comportamentul sexual și reproductiv reprezintă un risc tot mai mare pentru tinerii care încep să-și exploreze sexualitatea și să-și formeze un stil de viață. Avorturile, nașterile premature, HIV/SIDA, infecțiile cu transmitere sexuală și toate consecințele acestora sînt principalele pericole care amenință sănătatea reproductivă și sexuală a tinerilor din Moldova.

1. Sarcina timpurie și nedorită

Datele Ministerului Sănătății denotă că tinerii subestimează importanța îngrijirii propriei sănătăți reproductive. Astfel, 12,5% dintre tinerele cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani niciodată nu au efectuat o examinare ginecologică obișnuită. Crește numărul sarcinilor nedorite, al avorturilor și al infecțiilor transmisibile sexual în rîndul persoanelor tinere. Conform Centrului Național Științifico-Practic de Sănătate Publică și Management Sanitar, în anul 2002 au fost înregistrate în total 1713 avorturi la tinerele între 15 și 19 ani, dintre care 46 s-au soldat cu diferite complicații.

2. HIV/SIDA și infecțiile transmisibile sexual

Conform Centrului Național SIDA, printre țările CSI, Moldova se situează pe locul patru după ritmul de creștere a incidenței HIV/SIDA, Ucraina, Belarus și Federația Rusă plasîndu-se pe primele 3 locuri. În perioada 1987-2002 în Moldova au fost înregistrate 1688 persoane infectate cu virusul HIV. În anul 2002 au fost depistate 206 de cazuri noi de infectare cu HIV. Procesul epidemic se înregistrează în toate unitățile teritorial-administrative ale republicii, indicele incidenței medii pe republică fiind de 38,47 la 100000 de persoane. Cele mai afectate regiuni sînt or.Bălți și localitățile limitrofe – 147,0, municipiul Chișinău – 68,68 și zona Căușeni – 20,04. Infecția cu HIV se răspîndește preponderent în rîndurile utilizatorilor de droguri intravenos. În ultimii trei ani însă a scăzut numărul utilizatorilor de droguri intravenos, în schimb a crescut numărul infectărilor pe cale sexuală. Este greu de estimat numărul exact al îmbolnăvirilor cu infecții sexual transmisibile, în special în rîndurile tinerilor. Se consideră că numărul de îmbolnăviri reale este de două ori mai mare decît numărul cazurilor raportate, deoarece s-a stabilit că rata infecțiilor transmisibile sexual la femeile însărcinate este de două ori mai mare decît sugerează datele oficiale.

b. Sănătatea mentală

Adolescența este perioada în care apar frecvent devieri comportamentale, care deseori nu sînt diagnosticate și nu sînt tratate. Tinerii cu devieri de comportament sînt supuși riscului de a abandona școala, de a intra în conflict cu legea și a eșua în devenirea de cetățean adult cu capacități depline. Consumul de alcool și de droguri este un factor care adesea duce la abuz, violență, crime, influențează negativ reușita școlară și profesională. Pe de altă parte, consumatorii de alcool și de droguri sînt susceptibili de a-și prejudicia serios sănătatea: intoxicații, supradozare, accidente, traume, degradare

fizică și mentală, contractarea infecțiilor transmisibile sexual, inclusiv HIV.

b¹ Consumul de alcool

Consumul de alcool printre tineri este întâlnit frecvent în toate țările în tranziție. Alcoolul este un factor semnificativ ce provoacă accidente, crime, abuz și violență domestică, dezvoltarea unor boli mentale și psihice. Raportul UNICEF pentru anii 2000-2001² relatează că în 1999 în Moldova s-au înregistrat 245 de cazuri noi de abuz de alcool la 100 000 persoane din rândul tinerilor de 15 ani. În același timp, 521 de adolescenți erau raportați oficial ca fiind alcoolici.

² UNICEF Republica Moldova "Situția copilului și familiei în Republica Moldova. Evaluare și analiză. 2000-2001", 2002.

b² Fumatul

Fumatul este foarte răspândit în Moldova. Potrivit datelor Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă și Centrului Narcologic Republican, în prezent fumează 47% bărbați și 30% femei. Tinerii fumează în proporție de 12% băieți și 5% fete.

După cum arată același studiu efectuat de Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă și centrele de medicină preventivă județene în anul 2000, la vârsta de 10-11 ani nici un elev nu raportează fumatul. Din categoria de vârstă 12-15 ani, 5,2% recunosc că au fumat cel puțin o dată, iar la 16-18 ani fumează 15,5% din elevi.

b³ Consumul de droguri

Numărul dependenților de droguri a crescut dramatic în ultimii ani din cauza facilitării accesului la droguri și lipsei de echipament tehnic și de monitorizare. Astfel, Moldova a devenit un teritoriu de tranziție pentru traficanții de droguri din Europa și producătorii din Asia Centrală. Acest fapt, precum și insuficiența informației adecvate despre consecințele consumului de substanțe psihotrope, lipsa comunicării eficiente și a susținerii din partea familiei, școlii, comunității, incertitudinea în ceea ce privește viitorul, situația social-economică în familie și în țară, care generează stresuri, favorizează consumul de droguri și alte substanțe psihotrope de către adolescenți și tineri. La acestea se adaugă problema organizării timpului liber și lipsa unor spații adecvate și sigure unde tinerii ar putea să-și petreacă timpul liber și să comunice, reliefată de 56,7% din tinerii care au participat la proiectul "Promovarea Ideilor Tinerilor", desfășurat de Centrul Național de Resurse pentru Tineri. Potrivit Dispensarului Narcologic Republican, deși datele statistice pe anul 2002 denotă că răspândirea narcomaniei s-a stabilizat, situația narcologică în republică rămâne tensionată. În anul 2002 au fost depistați 1679 de narcomani (dintre care 1/5 sînt adolescenți), cu 429 mai mult decît în 2001, iar în primele șase luni ale anului curent au fost înregistrați alți 649 de dependenți de stupefiante. Astfel, în prezent la evidența medicală se află peste 8400 de persoane afectate de narcomanie. Numărul bolnavilor sub 18 ani se dublează la fiecare 2 ani. Raportul UNICEF "Situția copiilor și familiei în Republica Moldova" pentru 2000-2001 constată că cea mai periculoasă vîrstă în plan narcologic este cea de 15-18 ani. Direcția asistență medicală mamei și copilului a constatat că în 2002 situația cea mai nefavorabilă s-a atestat în municipiul Chișinău, unde au fost înregistrate 1347 persoane consumatoare de droguri, care nu au atins vîrsta de 18 ani, în municipiul Bălți – 529 persoane, în or.Soroca – 56 persoane și în or.Edinet – 48 persoane. Majoritatea (90%) utilizatorilor de droguri au studii medii incomplete, 7% au studii liceale, 3% au studii superioare.

D. Cetățenia activă

a. Accesul la informație și stilul de viață al tinerilor

Pornind de la rezultatele sondajului sociologic, recent realizat de Asociația European Youth Exchange-Moldova, asupra unui număr de 5108 de tineri respondenți din toată țara, din seria de probleme cu care se confruntă astăzi tinerii din Moldova pe locul doi se plasează accesul limitat și uneori lipsa accesului la informație (ziare, buletine școlare, Internet, radio, TV), precum și absența surselor de mediatizare a problemelor tinerilor din țară.

Cel mai frecvent sînt invocate de tineri modul de informare și accesul la informație. Lipsa unor servicii prietenoase limitează accesul tinerilor la informare și, respectiv, reduce șansele egale pentru

viață, iar mass-media nu este suficient direcționată spre abordarea problemelor tinerilor, și depune puțin efort pentru a difuza informație utilă tinerilor. Cu atât mai mult cu cât tinerii de la sate practic nu au acces la ziare, posturi de radio și TV internaționale. În această ordine de idei, mass-media ar putea fi folosită drept un canal dublu de informație între tineri și autorități, primii transmițând informația despre ideile lor și posibilele căi de realizare a acestora.

b. Participarea tinerilor

A fi cetățean al unui stat înseamnă a fi membru deplin al societății, a fi respectat și a respecta pe ceilalți. A fi cetățean înseamnă a participa la viața publică și socială, a te bucura de anumite drepturi și a respecta anumite obligații. A fi cetățean înseamnă a fi un membru activ al comunității care încurajează unitatea socială și promovează sentimentul de apartenență acolo unde este loc pentru diferențe și neînțelegeri și unde valorile democratice constituie baza dezvoltării lor, înseamnă a face parte din societatea, membrii căreia sînt caracterizați ca avînd o identitate comună.

Potrivit raportului "Tinerii și mass-media în Europa Centrală, de Est, CSI și țările Baltice", în Moldova procentul tinerilor interesați de politică este cel mai mic, sub 5%. De asemenea, doar 10% dintre tinerii din Moldova au declarat că au încredere în autorități, ceea ce reprezintă ponderea cea mai scăzută înregistrată pe teritoriul CSI și în statele baltice. Anume din acest considerent tinerii sînt puțin motivați de a fi activi și mobili pe plan politic și social.

Cauzele acestei situații sînt diverse. Una dintre ele este lipsa tradiției de participare a tinerilor la viața politică, socială și economică a țării. Persistă neîncrederea sau, mai bine zis, teama celor în vîrstă de a admite tinerii în componența instituțiilor administrative locale și centrale, deoarece aceștia sînt mult mai bine pregătiți din punct de vedere profesional, au o altă viziune asupra lumii contemporane, cunosc limbi străine, posedă ample informații și pot să întrețină relații de parteneriat cu semenii lor din alte țări. În această ordine de idei se înscrie și lipsa cadrului legal și a mecanismelor de participare și implicare a tinerilor în procesul de luare a deciziilor și, totodată, cunoașterea slabă a prevederilor Cartei Europene privind participarea tinerilor la procesul de administrare locală. O altă cauză ar fi și lipsa unui parteneriat real între instituțiile publice și ONG-urile cu capacități și potențial real, care ar asigura participarea tinerilor la procesele decizionale.

Societatea civilă reprezintă așa-numitul sector trei în țările în tranziție. Fiind parte a societății civile, organizațiile de tineret ar trebui să aibă un rol esențial în construirea societății democratice și a statului de drept. Faptul că nu avem o tradiție de voluntariat, o strategie guvernamentală privind ONG-urile, dificultățile financiare și lipsa de experiență și tehnologii, precum și alți factori au un impact direct asupra activității ONG-urilor de tineret, diminuînd rezultatele ei.

Un alt obstacol îl constituie nivelul scăzut de implicare a tinerilor în viața socială. Principala cauză este, se pare, acceptarea largă a individualismului în mediul tinerilor, care determină lipsa de interes față de activitatea ONG-urilor și de societate în general. Un alt motiv ar fi faptul că tinerii preferă să fie implicați în mișcări spontane decît să participe în organizații formalizate, care cer respectarea disciplinei și îndeplinirea unor activități de rutină.

Tinerii deseori văd în organizațiile neguvernamentale o posibilitate de a-și dezvolta capacitățile de lider necesare pentru o carieră politică. Acest fapt constituie un element de vulnerabilitate a asociațiilor, deoarece le poate transforma într-o scenă de luptă pentru putere. Or, este foarte important ca ONG-urile să fie populare în mediul tinerilor, pentru că altfel ele nu ar putea cunoaște problemele lor și nu le-ar putea reprezenta interesele.

Lipsa surselor, experienței și a mecanismelor de susținere financiară a ONG-urilor nu a permis stabilirea unui parteneriat viabil cu sectorul al treilea. Astfel, cea mai mare parte a fondurilor destinate realizării proiectelor vin din partea donatorilor străini.

Pornind de la rezultatele sondajului sociologic, realizat de Asociația European Youth Exchange-Moldova, majoritatea respondenților (81%) au menționat că problema de bază a tinerilor de astăzi este organizarea și petrecerea timpului liber.

Atunci cînd încearcă să-și organizeze timpul liber într-un mod creativ, tinerii se confruntă cu un șir de greutăți. Instituțiile publice din orașele mici și din sate nu le oferă posibilități pentru o activitate creativă. Chiar și în orașele mari aceste posibilități sînt limitate din cauza lipsei de fonduri și a suportului

	realizarea proiectelor de susținere materială a tineretului studios și a tinerilor specialiști	Economiei, Ministerul Educației, Ministerul Finanțelor									
	j) elaborarea Regulamentului cu privire la susținerea elevilor și studenților dotați	Ministerul Educației, Ministerul Culturii	2005								
2.	Elaborarea modificărilor la legislația cu privire la turism, legislația privind reclama (subiectul - contracararea traficului de ființe umane)	Ministerul Afacerilor Interne, Departamentul Dezvoltarea Turismului, Departamentul Tineret și Sport	2004 trim.I								
3.	Elaborarea și aprobarea cadrului normativ pentru specialiștii în problemele tineretului din primării (fișa postului, regulamentul de angajare, regulamentul de atestare)	Departamentul Tineret și Sport, autoritățile administrației publice locale	2004-2005	14				14		14	
4.	Monitorizarea implementării Strategiei pentru tineret și a Planului de acțiuni în domeniul tineretului. Operarea modificărilor și completărilor (după caz)	Departamentul Tineret și Sport, ministerele și departamentele	2004-2006	70	70		70				
5.	Elaborarea mecanismului privind compensarea cheltuielilor pentru întreținerea în instituțiile preșcolare a copiilor din familiile studenților	Ministerul Educației, Ministerul Finanțelor, Departamentul Tineret și Sport	2004								
6.	Elaborarea și implementarea Biletului unic pentru studenți, care ar permite vizitarea, la un	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Culturii, Ministerul	2004-2006								

	preț redus, a spectacolelor teatrale și muzicale, muzeelor, manifestărilor cultural-sportive	Educației									
Total pe componenta I				84	70	0	70	14	0	14	0
II. Accesul tinerilor la servicii și informații											
7.	Acordarea suportului financiar proiectelor mass-media pentru tineri (ziare, reviste, buletine informative)	Departamentul Tineret și Sport, autoritățile administrației publice locale	2004-2006	300	300	150					150
8.	Implementarea Programului de includere socială a adolescenților cu supraveghere parentală insuficientă sau a celor care vin din familiile social-vulnerabile	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Muncii și Protecției Sociale	2004-2006	3400	600	250		2800		2800	350
9.	Implementarea Programului de formare a deprinderilor în noile tehnologii și alte deprinderi de viață a tinerilor neîncadrați în nici o activitate	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	2500	400	150		2100		2100	250
10.	Implementarea Programului de prevenire a comportamentului periculos prin promovarea oportunităților cognitive, culturale, sportive și accesul la noile tehnologii informaționale	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	2500	400	250		2100		2100	150
11.	Implementarea Programului de training pentru formatorii în domeniul consilierii psihologice, lucrului cu tineretul și asistență socială a tinerilor din categoriile vulnerabile - Centrele de tineret din Cahul, Bălți, Orhei, Soroca,	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	630				630		630	

	Ungheni									
12.	Realizarea Programului de training regional pentru ONG-urile care acordă servicii tinerilor	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	840				840		840
13.	Implementarea Programelor de asistență tehnică pentru dezvoltarea abilităților manageriale și de formare a deprinderilor în monitorizarea și evaluarea activităților de tineret	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	392				392		392
14.	Crearea rețelei de Centre pentru Tineret (40) în mediu rural al republicii	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	5600				5600		5600
15.	Implementarea Programului formare de formatori în problemele gender prin intermediul centrelor de tineret	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	420				420		420
16.	Dezvoltarea serviciilor accesibile tinerilor în cadrul instituțiilor medicale existente	Ministerul Sănătății	2004-2006	6300				6300		6300
17.	Implementarea și monitorizarea programului "Deprinderi pentru viață" prin:	Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Departamentul Tineret și Sport	2004-2006 permanent	14006				14006		14006
	a) introducerea în curriculumul școlar a obiectului de studiu "Deprinderi pentru viață"									
	b) pregătirea cadrelor didactice (psihologi, profesori, lucrători sociali, asistenți sociali) pentru aceste cursuri									
	c) pregătirea suportului metodic pentru profesori și a materialelor									

	informative pentru elevi										
18.	Dezvoltarea sistemului informațional și de educație publică a tinerilor în scopul prevenirii HIV/SIDA, IST, consumului de droguri și alcool, violenței, traficului de ființe umane și promovării toleranței prin:	Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	1800	400	150		1400		1400	250
	a) dezvoltarea serviciului de informare în problemele HIV/SIDA și IST										
	b) activități ale centrului de medicină preventivă										
	c) editarea materialelor informaționale și organizarea campaniilor informaționale radio, TV										
19.	Realizarea programelor radio și TV pentru tineret cu caracter cultural, cognitiv și sportiv	Departamentul Tineret și Sport, Compania "Teleradio-Moldova"	2004-2006 permanent	500	500	150					350
20.	Crearea Postului de radio cu și pentru tineri	Departamentul Tineret și Sport, Compania "Teleradio-Moldova"	2004								
21.	Organizarea anuală a Universiadei Sportive	Ministerul Educației, Departamentul Tineret și Sport, Federația Sportului Universitar	2004-2005	300	300						300
22.	Crearea centrelor de resurse pentru tineret (Chișinău - 2 centre, câte un centru la Soroca, Bălți, Cahul, Ungheni, Orhei). Reabilitarea spațiilor,	Departamentul Tineret și Sport, autoritățile administrației publice locale	2004-2005	10360				10360		10360	

	procurarea echipamentului, pregătirea cadrelor										
23.	Dezvoltarea rețelei de servicii sociale comunitare adresate tinerilor, inclusiv în cadrul instituțiilor existente (de consultanță și consiliere, de educație, servicii medicale)	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, autoritățile administrației publice locale	2004-2006	600	600	300					300
24.	Acordarea suportului logistic, organizatoric și financiar în crearea serviciilor sociale pentru tinerii cu nevoi speciale	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății	2004-2006 permanent	800	800	300					500
25.	Crearea Fondului de susținere a tinerilor dotați în domeniul științei și tehnicii, educației și culturii prin acordarea de burse și alte susțineri	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Educației	2004	1500	1500						1500
Total pe componenta II				52748	5800	1700	0	46948	0	46948	4100
III. Participarea tinerilor în societate											
26.	Asigurarea reprezentării tinerilor în structurile colegiale și consultative ale organelor centrale și locale	Departamentul Tineret și Sport, ministerele și departamentele, autoritățile administrației publice locale	2004-2006 permanent								
27.	Susținerea unui dialog permanent al tinerilor cu factorii de decizie guvernamentali centrali și locali prin organizarea întrunirilor, meselor rotunde etc.	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Educației, autoritățile administrației publice locale	2004-2006 permanent								
28.	Acordarea sprijinului financiar (prin concursuri de proiecte) și tehnic (prin centrele de resurse pentru	Departamentul Tineret și Sport, autoritățile administrației publice locale	2005-2006	1500	1500	800	700				700

	tineri) sectorului asociativ al tinerilor										
29.	Asigurarea educației civice și patriotice a tinerilor prin:	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Apărării, Ministerul Culturii, autoritățile administrației publice locale	2004-2006 permanent	800	800	300	500				500
	a) elaborarea și implementarea formelor noi de educație patriotică, susținerea logistică și financiară a activității cluburilor patriotice										
	b) promovarea și susținerea acțiunilor cu caracter cultural, ecologic și protecția patrimoniului										
30.	a) Monitorizarea și perfecționarea cursurilor "Educația civică", "Noi și legea" și "Educație pentru o cetățenie democratică" în învățământul gimnazial, liceal și superior	Ministerul Educației	2004-2006 permanent								
	b) Monitorizarea și perfecționarea cursurilor opționale pentru educația economică în învățământul gimnazial și liceal ("Economia aplicată" și "Instruire antreprenorială")										
31.	Organizarea acțiunilor de tineret consacrate datelor remarcabile din istoria Moldovei	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Educației, autoritățile administrației publice locale	2004-2006 permanent	300	300	300					
32.	Asigurarea funcționării centrului de resurse pentru specialiștii în domeniul tineretului în cadrul Departamentului Tineret și Sport	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	460	60	60		400		400	
Total pe componenta III				3060	2660	1760	1200	400	0	400	1200

	<p>pentru angajarea absolvenților învățământului superior finanțați de la bugetul de stat.</p> <p>Subvenționarea în anul 2005 a 1500 locuri de muncă, inclusiv 200 locuri pentru invalizii de gradul III</p>	Sociale, Ministerul Finanțelor									de șomaj
41.	Crearea incubatoarelor micului business pentru tineri	Ministerul Economiei	2004								Din fondul de șomaj
42.	Dezvoltarea spiritului antreprenorial prin implementarea și monitorizarea Programului de Stat de susținere a micului business pentru anii 2003-2005, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.850 din 27 iunie 2002	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei, autoritățile administrației publice locale	2004-2005								Din fondul de șomaj
43.	Angajarea tineretului la lucrările publice remunerate în baza Programului național de dezvoltare a lucrărilor publice remunerate pentru anul 2003, Hotărârea Guvernului nr.1537 din 27 noiembrie 2002	Departamentul Tineret și Sport	2004								Din fondul de șomaj
44.	Realizarea Programului de orientare profesională cu realizarea practicii de producere și angajare în întreprinderile selectate din raioanele republicii	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006	5600				5600	5600		
Total pe componenta IV				16100	550	300	0	15400	12600	2800	400
V. Capacitatea umană și instituțională a sectorului de tineret și gradul de cunoaștere a tinerilor											
45.	Constituirea Consiliului național mixt în domeniul tineretului (Guvern, donatori,	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Educației,	2004								

	structuri asociative)	Ministerul Sănătății, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor										
46.	Realizarea Programului național pentru pregătirea și reciclarea profesioniștilor care lucrează cu tinerii: a) specialiștii în domeniul tineretului (200 pers.) b) animatori ai timpului liber (240 pers.) c) lideri de tineret (500 pers.)	Departamentul Tineret și Sport, Academia de Administrare Publică, autoritățile administrației publice locale	2004-2005	1000	800	400		200		200	400	
47.	Atestarea funcționarilor publici responsabili de lucrul cu tineretul din cadrul autorităților administrației publice centrale/locale	Departamentul Tineret și Sport, autoritățile administrației publice locale	2004 permanent									
48.	Organizarea procesului de stagiere (practică activă) a studenților de la profilul asistență socială, psihologie, pedagogie în structurile guvernamentale și neguvernamentale, centrale și locale de tineret	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Educației, administrațiile instituțiilor de învățământ	2004-2006 permanent	2100				2100		2100		
49.	Crearea Centrului Național de Cercetare și Investigații în domeniul Tineretului	Departamentul Tineret și Sport	2005								400	
50.	Implementarea Programului de pregătire a animatorului timpului liber prin intermediul Centrelor de tineret din Cahul, Bălți, Orhei, Soroca, Ungheni	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006 permanent	280				280		280		
Total pe componenta V					3780	800	400	0	2580	0	2580	800

VI. Colaborări internaționale											
51.	Participarea la lucrările Comitetului Director de Cooperare Interguvernamentală în domeniul Tineretului al Consiliului Europei	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Afacerilor Externe	2004-2006 permanent	240	70	70		140		140	30
52.	Susținerea integrării internaționale a mișcării de tineret din Republica Moldova în structurile europene de tineret, dezvoltarea relațiilor bi- și multilaterale	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Educației	2004-2006 permanent	600	300	300		300		300	300
53.	Asigurarea participării Republicii Moldova la Grupul de lucru privind educația și tinerii în cadrul Pactului de Stabilitate în Europa Centrală și de Est	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Economiei, Ministerul Educației	2004-2006 permanent	200	100	100		100		100	100
54.	Semnarea și realizarea de acorduri, protocoale bilaterale cu structuri guvernamentale similare din alte țări	Departamentul Tineret și Sport, Ministerul Afacerilor Externe	2004-2006 permanent	500	200	200					300
55.	Semnarea și realizarea de acorduri cu organisme internaționale întru susținerea mișcării de tineret (Banca Mondială, UNICEF Moldova, Directoratul Tineret al Consiliului Europei)	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006 permanent								
56.	Participarea la lucrările Clubului miniștrilor de tineret din statele-membre ale C.S.I.	Departamentul Tineret și Sport	2004-2006 permanent	300	100	100					200
Total pe componenta VI											
Total general				1840	770	620	0	540	0	690	800
				81212	10650	4930	1270	65882	12450	53432	7580